

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel Müdürlüğü

Sayı : E-56020453-610-1801-719/1065

Konu : Yazılı soru önergesi

26 / 03 / 2025

7/20320 AK 66

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı ifadeli, 18/12/2024 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1550133 sayılı yazı.

İlgi yazınız ekinde alınan, Diyarbakır Milletvekili Dr. M. Sezgin Tanrikulu tarafından Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/20324 Esas Nolu soru önergesine ilişkin, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca hazırlanan cevap ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Yılmaz TUNÇ
Bakan

EK:

Soru önergesi cevabı (1 adet)

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel Müdürlüğü

Sayı : E-56020453-610-1801-718/1064
Konu : Yazılı soru önergesi

26... /03 /2025

Sayın Dr. M. Sezgin TANRIKULU
Diyarbakır Milletvekili
TBMM

Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/20324 Esas Nolu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I- Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutuklulara karşı kötü muamele vakalarının yaşanmaması ve bu tür şikâyet sebeplerinin ortadan kaldırılması için mevzuatımızda köklü değişiklikler yapılmıştır.

Bu çerçevede, ceza infaz kurumları; yargı denetimi kapsamında 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu ile oluşturulan infaz hâkimleri; idari denetim kapsamında Adalet Bakanlığı müfettişleri ile Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü hâkim ve kontrolörleri; sivil toplum kuruluşlarının denetimi kapsamında 4681 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanunu hükümleri gereğince oluşturulan izleme kurulları; idari özerkliğe sahip kurumların denetimi kapsamında 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu uyarınca kurulan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu; parlamento denetimi kapsamında Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ya da araştırma komisyonlarının başkan ve üyeleri; uluslararası denetim kapsamında Avrupa İşkencenin Önlenmesi Sözleşmesi gereğince Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi tarafından denetlenmesinin yanı sıra, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiserliği ve Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu tarafından denetlenmektedir.

Ayrıca, Birleşmiş Milletler İşkenceye Karşı Sözleşmeye Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT), 27/10/2011 tarihinde Ülkemiz bakımından yürürlüğe girmiştir. Bilindiği üzere, Ek Protokol çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı gözaltı merkezleri ve ceza infaz kurumlarına Ek Protokolde belirtilen denetleme organınca ziyaretler düzenlenebilecektir.

Ceza infaz kurumları, yukarıda belirtilen hem ulusal hem de uluslararası bağımsız kuruluşlar tarafından düzenli aralıklarla haberli ve habersiz olarak ziyaret edilmekte, hükümlü ve tutukluların sağlık ve yaşam koşulları, iç güvenlik, sevk ve nakil işlemleriyle ilgili aksaklık ve eksiklikler yetkili mercilere bildirilmektedir.

Hükümlü ve tutuklular veya sivil toplum örgütleri, resmî ya da özel insan hakları kuruluşları tarafından yapılan başvurular titizlikle incelenmekte, adli ve idarî yönden yapılan soruşturmalar sonucunda kusur ve ihmali olan görevliler hakkında yasal gereğine tevessül edilmektedir.

II- 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun;

A) "Hükümlülerin gözlem ve sınıflandırılması" kenar başlıklı 23. maddesinin birinci

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel Müdürlüğü

fıkrasının (a) bendinde, hükümlülerin kişisel özellikleri, bedensel, aklî ve sağlık durumları, suç işlemekten önceki yaşamları, sosyal çevre ve ilişkileri, sanat ve meslek faaliyetleri, ahlâkî eğilimleri, suça bakış açıları, hükümlülük süreleri ve suç türleri belirlenerek, durumlarına uygun infaz kurumlarına ayrılmalrı ve bunlara göre saptanacak infaz ve iyileştirme rejiminin; gözlem, inceleme ve değerlendirme yöntemiyle çalışan gözlem ve sınıflandırma merkezlerinde veya kapalı ceza infaz kurumlarının bu hizmete ayrılan bölümlerinde yapılacağı; hükümlülerin, işledikleri suç tiplerine, gösterdikleri eğilimlere, tutum ve davranışları nedeniyle sıkı gözetim ve denetim altında bulundurulmaları gerekıp gerekmediğine göre yüksek güvenlikli ceza infaz kurumlarına veya normal güvenlikli ceza infaz kurumlarına veya açık ceza infaz kurumlarına gönderilecekleri,

B) "Hükümlülerin gruplandırılması" kenar başlıklı 24. maddesinin birinci fıkrasında hükümlülerin, ilk defa suç işleyenler, mükerrirler, itiyadî suçlular veya suç işlemeyi meslek edinenler; aklî ve bedensel durumları nedeniyle veya yaşları itibarıyla özel bir infaz rejimine tâbi tutulması gerekenler; tehlike hâli taşıyanlar; terör suçluları ile suç örgütlerine veya çıkar amaçlı suç örgütlerine mensup olan suçlular şeklinde gruplara ayrılacağı; ikinci fıkrasında hükümlülerin ayrıca yaşları, hükümlülük süreleri ve suç türleri itibarıyla da gruplandırılacağı,

C) "Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının infazı" kenar başlıklı 25. maddesinin birinci fıkrasında, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkum edilmiş olan hükümlünün tek kişilik odada barındırılacağı,

Ç) "Hükümlünün barındırılması ve yatırılması" kenar başlıklı 63. maddesinin üçüncü fıkrasında, kadınların erkeklerle, hükümlülerin tutuklularla, çocukların yetişkinlerle, örgüt veya çıkar amaçlı örgüt suçluları ile terör suçlularının Kanunda sayılan hâller dışında bir araya gelmelerine ve bağlantı kurmalarına izin verilmeyeceği,

Hükümlerinin yer aldığı malûmlarıdır.

Bu kapsamda hükümlü ve tutukluların gözlem, sınıflandırma, gruplandırma ve odalara yerleştirme işlemleri, anılan mevzuat hükümleri doğrultusunda Ceza İnfaz Kurumları İdare ve Gözlem Kurulu kararlarıyla gerçekleştirilmekte olup, bu kararlara karşı yargı yolu açıktır.

III- A) Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutuklular, özgürlüğünden yoksun olmayan her vatandaş gibi tüm sağlık hizmetlerinden tıbbî gereklilik çerçevesinde ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda faydalanmakta olup, her türlü muayene ve tedavileri Devletin teminatı altında ve ücretsizdir. Hükümlü ve tutukluların beden ve ruh sağlığının korunması ve hastalıklarının tanısı için ilk muayene ve tedavi hizmetleri ceza infaz kurumlarında verilmekte; ileri tetkik, tedavi ve rehabilitasyon gerekenler Devlet hastanelerine, daha ileri sağlık hizmeti gerekenler ise üniversite hastanelerine sevk edilmektedir.

B) Ceza infaz kurumlarında barındırılan hükümlü ve tutuklulara ilişkin sağlık koşullarının düzenlenmesi ve sağlık hizmetine erişimin daha da etkili ve verimli hale gelebilmesi için 30/04/2009 tarihli Sağlık Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı Arasında Ceza İnfaz Kurumlarındaki Sağlık Hizmetlerinin Düzenlenmesi Hakkında Protokol ve 26/01/2017 tarihli Adalet, İçişleri ve Sağlık Bakanlıkları Arasında Düzenlenen Protokol hükümleri dikkate alınarak her türlü çalışma ve düzenleme yapılmaktadır.

C) Hükümlü ve tutukluların; ayakta ve yatarak tedavilerinde muayene, tetkik, tahlil, kontrol, ilaç, diş protezi ve tıbbi malzemeleri Sağlık Bakanlığı, hastane tarafından temini mümkün bulunmayan tıbbi malzemeler (ortez, protez, gözlük, işitme cihazı, şeker ölçüm

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel Müdürlüğü

çubuğu vb.) ile ilaç bedelleri ise Adalet Bakanlığı tarafından karşılanmaktadır.

Ç) Öte yandan; hastalığı nedeniyle Adli Tıp Kurumundan rapor bekleyen ya da tek başına öz bakım becerisini yapamayan ve başkasının bakımına muhtaç olan hasta tutuklu ve hükümlülerin barındırılması, rehabilite ve tedavilerini sağlamak amacıyla Metris ve Elazığ R Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları ile Menemen R Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu faaliyete geçirilmiştir.

IV- 5275 sayılı Kanunun;

A) "Hapis cezasının infazının hastalık nedeni ile ertelenmesi" kenar başlıklı 16. maddesinin ikinci fıkrasında, akıl hastalığı dışındaki hastalıklarda cezanın infazına, resmî sağlık kuruluşlarının mahkûmlara ayrılan bölümlerinde devam olunacağı, ancak bu durumda bile hapis cezasının infazının, mahkûmun hayatı için kesin bir tehlike teşkil ediyorsa iyileşinceye kadar geri bırakılacağı; üçüncü fıkrasında, belirtilen geri bırakma kararının, Adli Tıp Kurumunca düzenlenen ya da Adalet Bakanlığınca belirlenen tam teşekküllü hastanelerin sağlık kurullarınca düzenlenip Adli Tıp Kurumunca onaylanan rapor üzerine, infazın yapıldığı yer Cumhuriyet başsavcılığınca verileceği; altıncı fıkrasında ise maruz kaldığı ağır bir hastalık veya engellilik nedeniyle ceza infaz kurumu koşullarında hayatını yalnız idame ettiremeyen ve toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmayacağı değerlendirilen mahkûmun cezasının infazının, üçüncü fıkra da belirlenen usule göre iyileşinceye kadar geri bırakılabileceği,

B) "Denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı" kenar başlıklı 105/A maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendinde, maruz kaldıkları ağır bir hastalık, engellilik veya kocama nedeniyle hayatlarını yalnız idame ettiremeyen ve koşullu salıverilmesine üç yıl veya daha az süre kalan hükümlülerin, bu durumlarını, Adli Tıp Kurumundan alınan veya Adalet Bakanlığınca belirlenen tam teşekküllü hastanelerin sağlık kurullarınca düzenlenip Adli Tıp Kurumunca onaylanan bir raporla belgelendirmeleri ve diğer şartları da taşımaları hâlinde denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle cezanın infazı usulünden yararlanabileceği,

C) 14/04/2020 tarihli ve 7242 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla, 5275 sayılı Kanuna eklenen geçici 6. maddenin ikinci fıkrası uyarınca, 30/03/2020 tarihine kadar işlenen suçlar bakımından, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun kasten öldürme suçları, cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar, özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçlar ve İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar ile Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar hariç olmak üzere; sıfır-altı yaş grubu çocuğu bulunan kadın hükümlüler ile yetmiş yaşını bitirmiş hükümlüler hakkında 105/A maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "iki yıl"lık sürenin, "dört yıl" olarak uygulanacağı; maruz kaldığı ağır bir hastalık, engellilik veya kocama nedeniyle hayatını yalnız idame ettiremeyen altmışbeş yaşını bitirmiş hükümlülerin koşullu salıverilmeleri için ceza infaz kurumlarında geçirmeleri gereken sürelerin, azami süre sınırına bakılmaksızın 105/A maddesinde düzenlenen denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infaz edilebileceği; ağır hastalık, engellilik veya kocama hâlinin, Adalet Bakanlığınca belirlenen tam teşekküllü hastanelerin sağlık kurullarınca veya Adli Tıp Kurumunca düzenlenen bir raporla belgelendirileceği,

Hükümlerinin yer aldığı malûmlardır.

Söz konusu geçici 6. madde hükmü, 15/04/2020 tarihli ve 31100 sayılı Resmî

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel Müdürlüğü

Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş olup, ilgili makam ve mercilerce bu madde hükmü uyarınca işlem yapılmaktadır.

V- Ülkemizdeki tüm ceza infaz kurumlarında iş ve işlemler, başta 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun olmak üzere ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde insan onuruna saygı ilkesi esas alınarak yürütülmektedir.

Bilgilerinize sunulur.

Yılmaz TUNÇ
Bakan

